

Roger-A. Blondeau, *Wetenschap en onderwijs in Vlaanderen na 1830 en in de Vlaamse Beweging*, Roesbrugge, Schoonaert, 2001, 327 pp., ill., € 23,55/29,74. In iets meer dan 300 bladzijden geeft Blondeau ons een overzicht van twee ontwikkelingen en hun verbinding met de ontvoogding van Vlaanderen. Allereerst brengt hij ons een overzicht van de ontwikkeling van de wetenschappen in Vlaanderen en de trage groei van de beoefening van de wetenschappen in de Nederlandse taal. Ten tweede lardeert hij die historische ontwikkeling met de groei van het Nederlandstalig onderwijs op lager, middelbaar en hoger niveau en in het vakonderwijs. Geen geringe *tour de force*.

Helaas is deze krachttoer niet geheel gelukt. Blondeau heeft zijn verdiensten voor de geschiedschrijving van de wetenschapsbeoefening. Op dit gebied heeft hij ontginningswerk gedaan en o.a. in *Twintig eeuwen Vlaanderen* (deel 12) een breed tableau geschetst van het wetenschappelijk bedrijf in de Zuidelijke Nederlanden en het latere België van de zeventiende tot in de twintigste eeuw. Daarin kwamen alle takken van wetenschap tot hun recht.

In de nieuwe publicatie ligt het accent sterk op de exacte wetenschappen. De schets van de taalwetgeving in het onderwijs eiste vermoedelijk ook haar plaats en ruimte op. Het gevolg is dat beide onderdelen eigenlijk blijven steken in een encyclopedisch overzicht. Korte, op zich leesbare portretjes van geleerden en korte overzichten van de taalwetten en de taalstrijd in het lager, middelbaar en universitair onderwijs wisselen elkaar af en maken het de lezer niet gemakkelijk de draad vast te houden en door de korte informatie blijft de lezer vaak op zijn honger zitten. Er worden geen verrassende nieuwe gezichtspunten geboden en bij sommige passages is de verbinding met hetgeen in *Twintig eeuwen Vlaanderen* werd geschreven duidelijk.

Over de keuze van de figuren die voor een portret in aanmerking kwamen, kan men twisten, maar waar de chemici en industriëlen Bakeland en Gevaert beiden genoemd worden, was voor de laatste misschien toch wel wat meer aandacht gewenst geweest, als chemicus, industrieel én flamingant. Deze laatste component ontbrak bij Bakeland, die wel een innoverender chemicus is geweest maar noch voor de wetenschapsbeoefening in het Nederlands, noch voor het onderwijs in het Nederlands, noch voor Vlaanderen veel betekend heeft. Bij de keuze voor de portretten valt ook op dat de alfa- en gamma-wetenschappen minder aandacht krijgen dan de exacte.

Mijn voornaamste kritiek is echter dat naast de lijn van de gestage vernederlandsing voor de wetenschapsbeoefening en het onderwijs niets te vinden is over het wetenschapsbeleid zelf. Het wordt de lezer niet duidelijk wat de overheid en wat de onderwijsinstellingen zelf met hun onderwijs voor hadden. Dit wordt ook niet duidelijk gemaakt wanneer het gaat om het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek of waar het gaat om het even genoemde Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen. Ook de rol van de Vereniging voor Wetenschap wordt onderbelicht. Het gaat toch wel om meer dan alleen het signaleren, eertijds van de taalproblematiek of de achterstand, die er eind 19de eeuw op wetenschappelijk terrein was. Bij het niet-universitair onderwijs krijgt de lezer geen helder beeld van de omvang en de snelheid waarmee de vernederlandsing zich doorzette. Juist die omvang en snelheid zijn naar mijn mening relevant. Zeker na 1930 was immers het onderwijs in Vlaanderen in al zijn geledingen Nederlandstalig geworden. Vermoedelijk kan dat wel eens de voornaamste reden geweest zijn, dat de Vlaamse beweging de Tweede Wereldoorlog overleefd heeft en haar strijd kon voortzetten. [PIETER VAN HEES]